

UOT 33

VASİF İSMAYILOV

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASINDA DÖVLƏT İDARƏÇİLİK
SİSTEMİNİN MODERNLƏŞMƏSİNİN AKTUAL MƏSƏLƏLƏRİ**

Məqalədə Azərbaycanın dövlət idarəçilik sisteminin modernləşməsinin mühüm istiqamətlərinin aktual məsələləri araşdırılmışdır. Məqalədə həmçinin demokratik dövlətlərdə dövlət idarəçilik sisteminin modernləşdirilməsini zəruri edən şərtlər göstərilmiş və Azərbaycanın dövlət idarəçilik sisteminin modernləşdirilməsinin özünəməxsus milli xüsusiyyətləri verilmişdir. İşdə dövlət idarəçilik sisteminin müxtəlif sahələrinin siyasi, iqtisadi, sosial və s. sahələrinin modernləşdirilməsinin nəzəri və praktik tərəfləri təhlil edilmişdir. Azərbaycanın dövlət idarəçilik sistemində modernləşmə istiqamətində aparılan uğurlu islahatların müsbət nəticələri qeyd olunmuşdur. Xüsusilə dövlət idarəçilik sisteminin keyfiyyətinin yüksəldilməsi və effektivliyi məsələlərinə toxunulmuşdur.

Açar sözlər: *modernləşmə, dövlət idarəçilik sisteminin modernləşməsi, siyasi modernləşmə, iqtisadi modernləşmə, sosial modernləşmə.*

XX əsrin sonları və XXI əsrin əvvəllərində ölkələrin ictimai-siyasi həyatında yeni tendensiyalar meydana gəlməyə başladı. Yaranan bu yeni tendensiyalar mahiyyət etibarı ilə ümumbəşəri xarakter daşıyır. Dünyada baş verən sosial, iqtisadi, siyasi və digər proseslər açıq şəkildə görünməyə başladı. Bəzi cəmiyyətlər tradisionalizmi və elmi-texniki inqilabları, qlobalizmi və separatizmi, maarifçiliyi və dini fanatizmi, tərəqqi və tənəzzülü özlərinə cəlb etdilər, bəzi sosial qrupların cəmiyyətin siyasi həyatında iştirakı fəallaşdı, cəmiyyətin bəzi sahələri geri qaldı. Hazırda dünyanın və keçmiş SSRİ-nin müxtəlif ölkələrinin ictimai-siyasi həyatında mürəkkəbliklər və ziddiyyətlər davam edir. Həmin ölkələrin dövlət idarəçilik sistemləri ənənəvi qayda-qanunları saxlamaqla bərabər, həm demokratik, həm də qeyri-demokratik idarəetmə sistemlərinin əlamətlərinə uyğunlaşır və uyğunlaşmaqda davam edirlər.

Bu baxımdan dünya siyasi sistemində baş verən keyfiyyət dəyişikliklərinin ardıcıl şəkildə elmi araşdırılmasına ehtiyac vardır. Bu problemlərin içərisində daha çox dövlət idarəçilik sisteminin və cəmiyyətin modernləşməsi problemlərinin tədqiq edilməsi xüsusilə əhəmiyyətlidir. Çünki, həm dövlət idarəçilik sisteminin modernləşməsinin tədqiqinə, həm baş verən münaqişə və ziddiyyətlərin həllinə, həm də müxtəlif sosial, iqtisadi və siyasi böhranların aradan qaldırılmasına bəşəriyyətin böyük ehtiyacı var.

Ümumiyyətlə, dünyanın inkişaf etmiş dövlətlərinin tarixi təcrübəsi göstərir ki, ənənəvi və müasir cəmiyyətlərin modernləşməsi ilə bərabər, onların dövlət idarəçilik sistemləri də modernləşir. Dövlət idarəçiliyi sistemində baş verən modernləşmə əbədi və tarixi bir prosesdir. Buna görə də dövlət idarəçilik sistemində modernləşmə prosesi təkamül və inqilab yolu ilə (keyfiyyət sıçrayışları vasitəsi ilə) baş verir. Dövlət idarəçilik sisteminin modernləşməsinin qanunauyğunluqları hansılardır? Dövlət idarəçilik sisteminin qanunauyğunluqları ölkəmizin konkret tarixi şəraitinə necə uyğunlaşır? Ölkəmiz başqa dövlətlərin dövlət idarəçilik sisteminin modernləşməsi təcrübəsindən nələri götürə bilər? Azərbaycanın müasir siyasi elminin cavab verə biləcəyi bu cür suallar dövlət idarəçilik sisteminin modernləşməsi nəzəriyyəsi üçün olduqca aktualdır.

1991-ci il oktyabrın 18-də dövlət müstəqilliyi bərpa edildikdən sonra Azərbaycan Respublikasının dövlət idarəçiliyi sistemində keyfiyyət sıçrayışları baş verdi. Köhnə totalitar

idarəçilik sisteminin yerində demokratik, hüquqi, dünyəvi və unitar dövlət idarəçilik sistemi yaradıldı. Demokratik dövlət idarəçilik sistemləri isə modernləşmə, yeniləşmə əsasında baş verir. Müasir Azərbaycanın demokratik dövlət idarəçiliyindəki modernləşmənin prinsipləri Ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən yaradılan müstəqil Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında öz əksini tapdı. Heydər Əliyev qeyd edirdi ki, “Azərbaycanda hakimiyyətin mənbəyi xalqdır və hər bir hakimiyyət ancaq xalqın iradəsi əsasında əldə oluna bilər. Hakimiyyətin təşkil olunması konstitusiyada hakimiyyətin səlahiyyət bölgüləri əsasında nəzərdə tutulubdur: qanunvericilik hakimiyyəti, icra hakimiyyəti, məhkəmə hakimiyyəti. Bu prinsip XVIII əsrdə fransız filosofları Jan Jak Russo, Monteskye, Didro və digərləri tərəfindən sübut olunub, əsrlərin sınağından keçib, dünyanın demokratiya sahəsində inkişaf etmiş ölkələrində hökm sürür və biz də bu prinsipi demokratik hüquqi dövlət yaratmaq üçün və respublikamızda demokratiyanı inkişaf etdirmək üçün, vətəndaşların, insanların hüquqlarını qoruyub təmin etmək üçün əsas götürmüşük” [1, c. 5, s. 7].

Heydər Əliyev dövlət idarəçiliyində modernləşmənin Qərb demokratik dəyərləri ilə milli-mənəvi dəyərlərin sintezi əsasında möhkəm bünövrəsini qoydu. Heydər Əliyevin müasir Azərbaycanın demokratik dövlət idarəçiliyində modernləşmənin müəyyən etdiyi başlıca istiqamətlər Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla və yaradıcı şəkildə davam etdirilir. İlham Əliyev modernləşmə prinsiplərinin reallaşdırılması ilə bağlı qeyd edir ki, “Şübhəsiz ki, regionumuzun gələcəyi cəmiyyətimizin nə dərəcə uğurla müasirləşdirilməsindən asılı olacaqdır. Yəni demokratik islahatların inkişaf etdirilməsi siyasi sistemin, cəmiyyətimizin müasirləşdirilməsi siyasətində daha fəal olmağımızdan asılı olacaqdır” [2, c. 10, s. 245].

Azərbaycanın müstəqillik illəri ərzində ölkə qarşısında yeni perspektivlər açıldı. Ancaq bütün bunlara baxmayaraq bu gün dünyada qlobal miqyasda iqtisadi böhranlar baş verir, kasıb ölkələrdə aclıq hökm sürür, iqtisadi cəhətdən inkişaf etmiş ölkələrdə sosial təlatümlər baş verir. Müasir dünya isə bütün müsbət və mənfi cəhətləri ilə bir-biri ilə sıx surətdə bağlıdır. Bütün bu reallıqlarla böyüklüyündən, kiçikliyindən asılı olmayaraq hamı hesablaşmalıdır. Ölkəni iqtisadi böhrandan və digər fəlakətlərdən yalnız səmərəli və effektiv dövlət idarəçiliyi vasitəsi ilə xilas etmək olar. Prezident İlham Əliyev səmərəli, keyfiyyətli və effektiv dövlət idarəçiliyi nəticəsində Azərbaycanı dünyanın inkişaf etmiş ölkələri sırasına çıxarmışdır. Bu baxımdan müasir Azərbaycanın dövlət idarəçiliyinin modernləşdirilməsinin elmi cəhətdən araşdırılması mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Müasir Azərbaycanda aparılan sosial, iqtisadi, siyasi, hərbi islahatlar və mütərəqqi dəyişikliklər nəticəsində Azərbaycanın sosial-iqtisadi cəhətdən dünyanın inkişaf etmiş aparıcı dövlətləri sırasına çıxması dövlət idarəçiliyində uğurlu modernləşmənin nəticəsidir. Azərbaycanın dövlət idarəçiliyində hərbi modernləşmənin uğurları nəticəsində olduqca güclü olan və xristian dünyası tərəfindən müdafiə olunan Ermənistan üzərində qələbə çalındı. Düşmən üzərindəki 44 günlük bu şanlı qələbənin əsasında səmərəli dövlət idarəçiliyi, xalq, müzəffər ali baş komandan və müzəffər ordunun vəhdəti dayanır. Vətən müharibəsindəki qələbənin başlıca səbəblərindən biri də hərbi texnoloji və idarəçiliklə bağlı olan modernləşmə idi. Dövlət idarəçiliyinin modernləşdirilməsinin mühüm istiqamətlərindən biri də hərbi-texniki modernləşmə oldu. Hərbi-texniki modernləşmənin uğurları nəticəsində güclü Azərbaycan ordusu yaradıldı.

Azərbaycanda demokratik, hüquqi dövlət və vətəndaş cəmiyyətinin bərqərar edilməsi nəticəsində dövlət idarəçiliyinin modernləşdirilməsi prosesinin ilkin mərhələsi başa çatmışdır.

Artıq Azərbaycan dövlət idarəçiliyində modernləşmə prosesinin yeni mərhələsinə postmodern mərhələsinə daxil olmuş və davamlı inkişafa əsaslanan inklüziv cəmiyyətin əsası qoyulmuşdur. Azərbaycanın dövlət idarəçiliyində modernləşmənin başlıca istiqamətləri – hüquqi, sosial, iqtisadi, aqrar və hərbi modernləşmə paralel olaraq aparılır. Hər bir sahədə aparılan islahatlar bir-birini tamamlayaraq dövlətin və cəmiyyətin gələcək inkişafına səbəb olur, modernləşmə prosesinə yeni impuls verir. Cəmiyyətin sosial, iqtisadi, siyasi və dövlət idarəçiliyindəki modernləşmə müasir Azərbaycan cəmiyyətinin ümumi transformasiyası üçün stimül olur. Bütün bunlar dövlətə, cəmiyyətə və insana münasibətdə müasir dünyanın qlobal proseslərində daha da aktual olur. Həmçinin mühüm bir məsələni qeyd etmək lazımdır ki, modernləşmə istiqamətində qəbul edilən hər bir qərar Azərbaycanın dinamik, sosial, iqtisadi və demokratik inkişafına səbəb olur. Buna görə də hazırda dövlət idarəçiliyinin modernləşdirilməsinin başlıca istiqamətləri azad vətəndaşın, təhlükəsiz və etibarlı həyatın, dövlətin sosial, iqtisadi və hüquqi institutlarının intensiv inkişafıdır. Dövlət idarəçiliyi sisteminin təkmilləşdirilməsi ümumilikdə Azərbaycanın modernləşdirilməsi strategiyasının tərkib hissəsidir.

Azərbaycanın dövlət idarəçiliyində modernləşmənin elmi-nəzəri cəhətdən araşdırılması siyasi elmlərin tədqiqat predmetinə çevrilib. Həmçinin, Azərbaycan Respublikasında demokratik, hüquqi dövlətin və vətəndaş cəmiyyətinin formalaşdığı bir şəraitdə dövlət idarəçiliyində modernləşmənin dinamikasının tədqiq edilməsi hazırda bir sıra humanitar və sosial elmlər üçün aktualdır. Son illərdə sosial, iqtisadi, siyasi hüquqi və dövlət idarəçiliyi sahələrində aparılan əsaslı islahatlar humanitar və sosial elmlər sahəsində bu problemə diqqəti daha çox artırıb. Son nəticədə problemin aktuallığı ondan ibarətdir ki, həm dövlət idarəçiliyi sisteminin, həm də cəmiyyətin ayrı-ayrı sahələrinin inkişafı ilə bağlı aparılan dövlət siyasəti, xüsusilə də sosial, iqtisadi inkişafı ilə bağlı dövlət proqramlarının, Milli Prioritetlərin, Milli İnkişaf Strategiyalarının və İstiqamətlərin qəbul edilməsi, Azərbaycanın beynəlxalq siyasətdəki və İkinci Qarabağ müharibəsindəki uğurları və s. yaranmış obyektiv zərurətlə müəyyən edilir.

Bu baxımdan dövlət idarəçiliyinin modernləşməsi problemi müasir Azərbaycan üçün olduqca əhəmiyyətlidir. Bu problem həm siyasətşünas alimlər, həm siyasi elitələr, həm də dövlət xadimləri tərəfindən ardıcıl olaraq həmişə müzakirə edilir. Qloballaşan dünya, iqtisad və siyasi çağırışların permanent təzahürü şəraitində dövlət idarəçiliyinin keyfiyyətindən, vətəndaşların rifah halı, ölkənin gələcəyi və beynəlxalq aləmdəki nüfuzu daha çox asılıdır.

Dövlət idarəçilik sisteminin yeni formalarının bərqərar olmasını ifadə edən modernləşmə prosesləri kifayət qədər tədqiq edilməmişdir. Siyasi elmin başlıca vəzifələrindən biri təkcə dünya siyasətində baş verən keçmiş və müasir hadisələrin təhlilini vermək deyil, həm də gələcək ictimai-siyasi inkişafın ehtimal olunan proqnozlarını verməkdir. Dövlət idarəçiliyi sahəsində baş verən mümkün dəyişikliklər və sosial proqnozlaşdırma problemləri siyasi modernləşmənin ən aktual vəzifələrindən biridir. Çünki istənilən modernləşmə və ya cəmiyyətin müasirləşməsi hər şeydən əvvəl müasirliyin gələcəklə əlaqəsini də nəzərdə tutur.

Modernləşmə problemləri ilə bağlı həm Qərb tədqiqatçıları, həm də rus tədqiqatçıları kifayət dərəcədə tədqiqat işləri aparmışlar və hazırda da aparırlar.

“Modernləşmə” anlayışı elmə XX əsrin 50-60-cı illərində İsrail tədqiqatçısı Şmuel Eyzənştadt tərəfindən gətirilmişdir [3]. Alman filosofu Y.Xabermas “modern” sözünün mənşəyi ilə bağlı qeyd edir ki, o, ilk dəfə Avropada V əsrin sonlarında xristianlığın rəsmi status alması ilə onun keçmiş Roma bütprəstliyindən fərqləndirilməsi məqsədi ilə işlədilmişdir, sonrakı dövrlərdə müasir mənasına gəlmişdir [4]. Modernləşmə nəzəriyyəsi iki başlıca istiqamətə

ayrılır: liberal və konservativ istiqamətlər. Modernləşmənin liberal istiqamətinin nümayəndəsi Q.Almond [5] ictimai inkişafın universal mənzərəsindən çıxış edərək qeyd edir ki, bütün ölkələr vahid bir sxem və nümunə üzrə inkişaf edirlər. Onun başlıca əlamətləri bazar iqtisadiyyatı, açıq cəmiyyət, yeni informasiya texnologiyaları, kommunikasiya şəbəkələrinin inkişafı, sosial mobillik, rasionallıq, plüralizm, demokratiya və azadlıq olmalıdır.

Modernləşmə nəzəriyyəsinin mühafizəkar istiqamətinin nümayəndələri, xüsusilə də S.Hantinqton [6] modernləşmə prosesinin daxili ziddiyyətlərinə siyasi iştirakla bağlı münaqişələrə və institutionallaşmaya, siyasi stabilliyin və qayda-qanunun qorunmasına, inkişaf etməkdə olan ölkələrin, o cümlədən MDB ölkələrinin milli və tarixi inkişaf xüsusiyyətlərinin uyğun xarakterinə və istiqamət proseslərinə daha çox diqqət yetirirlər.

Rus tədqiqatçılarından Q.V.Atamançuk [7] və O.M.Roy [8] Rusiya dövlət idarəçiliyinin modernləşdirilməsinin müxtəlif aspektlərini tədqiq etmişlər.

Müasir Azərbaycanın dövlət idarəçilik sisteminin modernləşməsinin elmi araşdırması hələ kifayət dərəcədə aparılmamışdır və iri həcmli tədqiqat əsərləri yazılmayıb. Problemlə bağlı elmi ədəbiyyatları təhlil edərkən qeyd etmək lazımdır ki, məqalə yazılarkən Ümummilli lider Heydər Əliyevin nitqləri, çıxışları, bəyanatları, müsahibələri, imzaladığı qərarlar və sərəncamların toplusu olan “Müstəqilliyimiz əbədidir” çoxcildliyindən, həmçinin Prezident İlham Əliyevin “İnkişafımız məqsədimizdir” çoxcildliyində irəli sürdüyü konsepsiyalardan və imzalayıb təsdiq etdiyi inkişaf strategiyalarından istifadə olunmuşdur.

13 yanvar 2010-cu ildə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Fəlsəfə, Sosiologiya və Hüquq İnstitutunda “Prezident İlham Əliyevin modernləşmə xətti və fəlsəfinin, sosiologiyanın və hüququn əsas prioritetləri” mövzusunda dəyirmi masa” keçirilmişdir. “Dəyirmi masada” ictimai və hümanitar elmlərin modernləşməsi problemləri müzakirə edilmişdir.

21 dekabr 2011-ci ildə Bakı şəhərində dünyanın 30-dan artıq ölkəsindən gəlmiş siyasətçilər, alimlər, ictimai xadimlərin iştirakı ilə “Modernləşmə siyasəti: yeni iqtisadi və sosial çağırışlar” mövzusunda keçirilən beynəlxalq konfransda bəşəriyyətin üzləşdiyi qlobal problemlər, ənənəvi iqtisadi və sosial inkişaf modelinə yenidən baxılmasını tələb edən məsələlər müzakirə obyektinə olmuşdur. Prezident İlham Əliyev həmin beynəlxalq konfrans iştirakçılarına müraciətində demişdir ki, “Müasirləşmək, yeniləşmək siyasətimizin əsas mənasını, bizi inkişafa aparan yolun baş xəttini təşkil edir” [9].

Azərbaycan tədqiqatçılarından U.Ələkbərov [10], Ə.Nuriyev [11], R.Mehdiyev [12], V.Qasımlı [13], R.Rəhimli [14] və digər müəlliflər Azərbaycanda modernləşmə prosesinin müxtəlif aspektlərinə əsər, monoqrafiya, dərslik və məqalələr həsr etmişlər. Qeyd olunan tədqiqatçılar dövlət idarəçilik sisteminin və cəmiyyətin ayrı-ayrı sahələrinin modernləşməsi məsələlərini tədqiq etmişlər.

Azərbaycanda dövlət idarəçilik sisteminin effektiv modernləşməsi nəticəsində inklüziv inkişafa əsaslanan cəmiyyətin əsası qoyulmuşdur. U.Ələkbərov “İnklüziv inkişafın idarə edilməsinin əsasları” adlı əsərində qeyd edir ki, inklüziv inkişaf dedikdə, dövlətin tərəqqisinin elə yolu başa düşülür ki, ölkənin hərtərəfli inkişafı həyata keçirilir və bu prosesin müsbət nəticələrini bütün vətəndaşlar hiss edirlər. Dövlətin hərtərəfli inkişafını və bütün ölkə vətəndaşlarının rifahının yüksəldilməsini təmin edən inklüziv inkişaf müasir dövlət idarəçiliyinin başlıca prioritetlərindəndir. 2018-ci ildə Davosda keçirilən Ümumdünya İqtisadi Forumu dünya ölkələrinin Inklüziv İnkişaf İndeksini dərc etmişdir. Həmin sənədə əsasən Azərbaycanın inklüziv inkişaf indeksi 4,69-a bərabərdir və ölkəmiz keçid iqtisadiyyatına malik

ölkələr arasında dünyada üçüncü yeri tutur. Azərbaycanda inklüziv inkişaf indeksləri iqtisadi cəhətdən daha çox inkişaf etmiş ABŞ, Yaponiya, İtaliya, İsrail, İspaniya, Portuqaliya, həmçinin Türkiyə, Rusiya və başqa ölkələrin inklüziv inkişaf indekslərini geridə qoymuşdur [10, s. 3]. V.Qasımlı “İqtisadi modernizasiya” adlı tədqiqat əsərində Azərbaycanda iqtisadi modernləşmə problemlərini, xüsusilə aqrar sahənin modernləşdirilməsinin xüsusiyyətlərini təhlil etmişdir [13], Ə.Nuriyev “Azərbaycanda iqtisadi inkişaf və modernləşmə siyasətinin konseptual əsasları” adlı monoqrafiyasında iqtisadi modernləşmənin xüsusiyyətlərini və başlıca istiqamətləri məsələlərini araşdırmışdır [11]. R.Mehdiyev Azərbaycanda modernləşmənin səciyyəvi xüsusiyyətlərini “Gələcəyin strategiyasını müəyyənləşdirərkən: modernləşmə xətti” əsərində təhlil etmişdir [12].

Dövlət İdarəçilik sisteminin modernləşməsi prosesinin tərkib hissəsi olan mədəni modernləşmə problemi F.Məmmədov, “İdarəetmə mədəniyyəti: xarici ölkələrin təcrübəsi” monoqrafiyasında [15], təhsilin modernləşməsi problemi H.Əhmədovun “Qloballaşma, modernləşmə və innovasiyalı təhsil sisteminin paradiqması” məqaləsində [15] təhlil edilmişdir.

Azərbaycanda dövlət idarəçilik sisteminin modernləşməsi probleminin müxtəlif aspektləri U.Ələkbərov, R.Rəhimli, Ə.Z.Həbibova və M.Həsənovun birgə hazırladıqları “İnsan potensialına əsaslanan sosial müəssisələr Azərbaycanda davamlı innovativ inkişaf texnologiyası kimi” [17] adlı tədqiqat əsərində, R.Rəhimlinin “Dövlət qulluğunda innovasiyaların yeni mərhələsi” [14] adlı elmi məqaləsində, N.Hüseynovanın “Dövlət qulluğu və idarəetmə” [18] əsərində, S.Qayıblının “Azərbaycanın dövlət idarəçiliyinin modernləşməsi Avropaya inteqrasiya fonunda” [19] elmi məqaləsində işlənmişdir.

Ümumilikdə isə, problemlə bağlı qeyd olunan elmi ədəbiyyatların təhlili göstərir ki, dövlət idarəçilik sisteminin modernləşməsi problemi həm xarici müəlliflərin, həm də Azərbaycan müəlliflərinin əsərlərində xüsusi yer tutur. Ancaq, problemin müxtəlif aspektləri öyrənilsə də, Azərbaycanın dövlət idarəçilik sistemində modernləşmənin başlıca istiqamətləri siyasi elmdə kifayət dərəcədə tədqiq edilməmişdir.

Beləliklə, müstəqil Azərbaycan dövləti Qərb modernizasiyası əsasında dünyanın demokratik dövlətlərinə nümunə ola biləcək demokratik-hüquq dövlət və vətəndaş cəmiyyəti bərqərar edildi. Azərbaycanın dövlət idarəçiliyində modernləşmənin vacib və başlıca şərti kimi ictimai-siyasi sabitlik yaradıldı. Dövlət idarəçiliyində modernləşmənin başlıca hüquqi bazası kimi Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası referendum yolu ilə qəbul edildi. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının qəbul edilməsi sosial, iqtisadi, siyasi və hüquqi islahatların aparılması üçün ciddi və möhkəm hüquqi baza yaratdı.

ƏDƏBİYYAT

1. Əliyev H.Ə. Müstəqilliyimiz əbədidir: (46 cilddə) / H.Əliyev. Bakı: Azərnəşr, c. 5, 1998, 500 s.
2. Prezident İlham Əliyevin “Fövqəladə Ukrayna dəyirmi masası” beynəlxalq investisiya forumunun geniş iclasının açılışındakı nitqi: Əliyev İ.H. İnkişaf məqsədimizdir (108 cilddə) / İ.Əliyev. Bakı: Azərnəşr, 2012, s. 10, 408 s.
3. Эйзенштад Ш. Революция и преобразование обществ: Сравнительное изучение цивилизаций / Ш.Эйзенштад. Москва: Аспект Пресс, 1999, 415 с.
4. Хабермас Ю. Модерн-незавершенный проект / Пер. с нем. А.Б.Григорьева // Вопросы философии. Москва, 1992, № 4, с. 40-58.

5. Алмонд Г., Пауэлл, Дж. Сравнительная политология сегодня. Мировой обзор / Г.Алмонд, Дж. Пауэлл. Москва: Аспект Пресс, 2002, 537 с. ISBN.
6. Хантингтон С.Ф. Политический порядок в меняющихся обществах / С.Ф.Хантингтон. Москва: Прогресс-Традиция, 2004, 480 с.
7. Атаманчук Г.В. Теория государственного управления: учебник / Г.В.Атаманчук. 4-е изд., стер. Москва: Омега-Л., 2014, 525 с.
8. Рой О.М. Система государственного и муниципального управления: учебное пособие / О.М.Рой. 3-е изд. Санкт Петербург: Питер, 2018, 369 с.
9. Əliyev İlham. "Modernləşmə siyasəti: yeni iqtisadi və sosial çağırışlar" mövzusunda beynəlxalq konfransın iştirakçılarında 21 dekabr 2011-ci il tarixli müraciəti: (Elektron resurs). Azərbaycan Respublikası Prezidentinin rəsmi internet sahifəsi. Bakı, 2011. president.az/nnovati/3835/print
10. Ələkbərov U.K. İnküziv inkişafının idarə edilməsinin əsasları. Ali məktəblər üçün dərslik / U.K.Ələkbərov. Bakı: Təhsil, 2018, 216 s.
11. Nuriyev Ə.X. Azərbaycanı iqtisadi inkişaf və modernləşmə siyasətinin konseptual əsasları / Ə.X.Nuriyev. Bakı: Avropa, 2013, 422 s.
12. Mehdiyev R.Ə. Gələcəyin strategiyasını müəyyənləşdirərkən: modernləşmə xətti / R.Mehdiyev, Bakı: Şərq-Qərb, 2008, 216 s.
13. Qasımlı V.Ə. İqtisadi modernizasiya / V.Ə.Qasımlı, Bakı, 2014, 311 s.
14. Rəhimli R.Z. Dövlət qulluğunda innovasiyaların yeni mərhələsi // Azərbaycan, 2019, 23 iyun.
15. Məmmədov F.T. İdarəetmə mədəniyyəti: xarici ölkələrin təcrübəsi / F.T.Məmmədov. Bakı: Apostrof Çap Evi, 2013, 672 s.
16. Əhmədov H. Qloballaşma, modernləşmə və innovasiyalı təhsil sisteminin paradiqması // Azərbaycan müəllimi, 2020, 31 iyul.
17. Ələkbərov U.K., Rəhimli R.Z., Həbibova Z.Z., Həsənov M.İ. İnsan potensialına əsaslanan sosial müəssisələr Azərbaycanda davamlı innovativ inkişaf texnologiyası kimi / U.K.Ələkbərov, R.Z.Rəhimli, Z.Z.Həbibova, M.İ.Həsənov. Bakı: Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondu, 2018, 184 s.
18. Hüseynova N.Ş. Dövlət qulluğu və kadr siyasəti / N.Ş.Hüseynova, Bakı: Adiloğlu, 2013, 476 s.
19. Гаиблы С. Модернизация государственного управления Азербайджана на фоне Европейской интеграция (Elektron resurs). Киев, 2015. Pi.iod.gov.ua/images/pdf/2015-2/12.pdf.

*Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Dövlət İdarəçilik Akademiyası
E-mail: vasif-ismayilov@mail.ru*

Vasif Ismayilov

CURRENT ISSUES OF MODERNIZATION OF THE PUBLIC ADMINISTRATION SYSTEM IN THE REPUBLIC OF AZERBAIJAN

The paper examines topical issues of important areas of modernization of the public administration system in Azerbaijan. The article also shows the conditions necessary for the modernization of public administration in democracies and the specific national characteristics

of the modernization of public administration in Azerbaijan. The study analyzes the theoretical and practical aspects of the modernization of various areas of public administration – political, economic, social, etc. The positive results of the successful reforms carried out to modernize the public administration system in Azerbaijan were noted. In particular, the issues of improving the quality and efficiency of the public administration system were touched upon.

Keywords: *modernization, modernization of public administration, political modernization, economic modernization, social modernization.*

Васиф Исмаилов

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ МОДЕРНИЗАЦИИ СИСТЕМЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ В АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ РЕСПУБЛИКЕ

В статье рассматриваются актуальные вопросы важных направлений модернизации системы государственного управления в Азербайджане. Здесь также показаны условия, необходимые для модернизации государственного управления в демократических странах, и своеобразные национальные особенности модернизации государственного управления в Азербайджане. В статье также исследуются теоретические и практические аспекты модернизации различных областей системы государственного управления – политической, экономической, социальной и т.д. Отмечены положительные результаты проведенных успешных реформ по модернизации системы государственного управления в Азербайджане. В частности, были затронуты вопросы повышения качества и эффективности системы государственного управления.

Ключевые слова: *модернизация, модернизация системы государственного управления, политическая модернизация, экономическая модернизация, социальная модернизация.*

(Siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Rəcəb Rəhimli tərəfindən təqdim edilmişdir)

Daxilolma tarixi: İlkin variant 30.08.2021

Son variant 09.09.2021